

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus quintus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Plenus Alcides vacuum metallo.

Tractus ad cœlum canis inferorum

Triplici catena, tacuit, nec ullo

Latravit ore; lucis ignotæ

860

Metuens colorem. te duce succidit

Mendax Dardaniæ domus,

Et sensit arcus iterum timendos:

Te duce concidit totidem diebus

865

Troia, quot annis.

858. *Plenus*] Autcismalis onustus. *Farnabius.*

859. *Canis*] Cerberus, Hercul. Fur. vers. 820. *Idem.*

862. *Colorem*] Ipsa lux colorata non est, sed color sine luce cerni non potest, teste Aristotele lib. *Ἐξ αἰ-δύσεως*, & Lucretio lib. 2. hoc sensu color luci à poetis tribuitur, quia colores illaprodit, quos celant tene-

bræ. *Delrius.*

862. *Mendax*] Perjura, perfida, promissis non stans. Vide Troad. 131, & 726. *Farnabius.*

864. *Iterum*] Troad. vers. 133. *Idem.*

865. *Totidem diebus*] Decimo igitur die Hercules Troiam expugnavit, quod non memini alibi legere. *Delr.*

866. *Quot annis.*] Decem. *Farn.*

ACTUS QUINTUS.

CASSANDRA.

Cassandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proscenio stans, que intus & in ἰχθυόσπῳ gerantur de cæde Agamemnonis narrat.

Res agitur intus magna, par annis decem.

Reheu, quid hoc est? anime, confurge, & cape

Pretium furoris. vicimus victi Phryges,

Bene est! resurgis Troia. traxisti jacens

870

Pares Mycenæ. terga dat victor tuus.

Tam clara nunquam providæ mentis furor

Ostendit oculis. video, & intersum, & fruor.

Imago visus dubia non fallit meos.

Specta-

867. *Par*] Cujus atrocitas decennales labores nostros æquat aut etiam superat. *Farnabius.*

869. *Pretium*] Hostis cæde & vindicta compensatum Phœbei numinis te fatigantis cruciatum. *Idem. Vici-mus*] Hostium imperatore cæso. *Id.*

871. *Pares*] Tuæ ruinae corruentis. *Idem. Terga dat*] Vincitur. *Id.*

872. *Tam clara*] Tam evidentia & grata, sic enim ipsa exponit, vers. seq. *Idem.*

874. *Imago*] Quod in furore entheo non ratio fit. *Idem.*

875. *Specta-*

Spectamus. epulæ regia instructæ domo,
 Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes,
 Celebrantur. ostro lectus Iliaco nitet;
 Merunq; in auro veteris Assaraci trahunt:
 Et ipse picta veste sublimis jacet.
 Priami superbas corpore exuvias gerens. 880
 Detrahere cultus uxor hostiles jubet,
 Induere potius conjugis fidæ manu
 Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
 Regemne perimet exul, & adulter virum?
 Venère fata. sanguinem extremæ dapes 885
 Domini videbunt, & cruor Baccho incidet.
 Mortifera vincitum perfidæ tradet neci
 Induta vestis. exitum manibus negat,
 Caputque laxi & invii cludunt sinus.
 Haurit trementi semivir dextra latus, 890
 Nec penitus adigit: vulnere in medio stupet.

At

875. *Spectamus. epulo*] Florent. *Spektemus*. Satis enim dixerat rem oculis ostendi, & se videre & interesse & frui, & nullo dubio falli. Nunc, age, inquit, ne tam gratum spectaculum visus cito prætereat, contemplerur intenti, & omnem notemus ordinem facinorosi. *Gronovius. Epulæ*] Interfectus enim est Agamemnon *δεπνύσας*, ut ipse narrat *Odyss. λ.* *Farnab.*
 876. *Quales*] Suprà vers. 785. *Id.*
 877. *Iliaco*] Ex præda Ilii. *Idem.*
 878. *Veteris*] Regis antiqui Phrygum. Sic *Virgil. Implevitque mero patenam, quam Belus & omnes A Belo solum.* *Idem.*
 879. *Picta*] Phrygionum opere. *Id.*
 881. *Hostiles*] Illos ex hoste raptos, illas Priami exuvias. *Idem.*
 884. *Exul,*] *Ægisthus* sup. v. 289. *Idem.*
 885. *Extremæ*] Secundæ mensæ. *Id.*
 886. *Baccho*] Poculo philotesio, quo convivia claudere solebant, id est, sub finem convivii interficietur. *Id.*

887. *Mortifera*] *Heinsius* legi vult: *Mortifera vincitum perfidæ tradet neci Induta vestis. exitum manibus negat, Caputque laxi, &c.* Et hanc lectionem sequimur. *Id.* Videtur quoque scripsisse *Seneca, negant, nempe sinus.* *Gron.*

888. *Vestis.*] Vestis *ἀπειρο* exitum capiti non præbens. *Farnabius.*

889. *Invii*] Ideo hanc vestem vocant *ἀπειρο*, *Sophocles* in *Polyxenâ*, *Euripides* in *Electra*, & *Philostratus* in *Castrandæ* imagine, ubi hanc cædem & convivium ornate describit. *Delr.*

890. *Semivir*] *Ægisthus* mollis & meticulosus. *Farnabius.*

891. *Nec penitus adigit;*] *Mogunt. Herib. & Ven. agit.* Idem nos in *Vossiano* & aliis invenimus. Credo & in pluribus fuisse, sed neglexerunt, quia vitæ versum. Significabat autem, quod est in optimo: *Nec penitus egit.* Elegancia, quam superstiti noravimus præteriti vicem præsentis. Simul enim & fit & factum est, dum narratur. *Intellige autem ferrum. Gronov.*

At ille, ut altis hispidus filvis aper,
 Cum casse vincetus tentat egressus tamen,
 Arctatque motu vincla, & incassum furit:
 Cupit fluentes undique & cœcos sinus
 Difficere; & hostem quærit implicitus suum.
 Armata bipenni Tyndaris dextram furens,
 Qualisque ad aras colla taurorum prius
 Designat oculis, ante quam ferro petat:
 Sic huc & illuc impiam librat manum.
 Habet. peractum est. pendet exigua male
 Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor
 Exundat, illinc ora cum fremitu jacent,
 Nondum recedunt. ille jam exanimem petit,
 Laceratque corpus. illa fodientem adjuvat.
 Uterque tanto scelere respondet suis.
 Hic est Thyeste natus, hæc Helenæ soror.
 Stat ecce Titan dubius emerito die,

895

900

905

Suâne

892. Ille,] Agamemnon. *Farnab.*

895. *Et cœcos sinus Difficere;*] *Difficere*, inventum, aiunt, à propolis istarum meretum (fastus ac lepos magistrorum) in membranis diversorum auctorum, & ab ipso, qui Criticus audire non vult, hic in Mogunt. Herbip. Ven. apparet etiam in Etrusco, Vossiano, meo. Potissimus autem & insignis propolaisius mercis (ut istorum sermone utar) fuit Claudius Puteanus, vir ingenio, doctrina, dignitate, probitate ac fide non modo supra omnes superciliosos magistris, sed inter rarissimos seculi. Gronov. *Cœcos*] Involventes nec exitum habentes. *Farnabius.*

897. *Armat*] *Tyndaris illa bipennim Insulsum, & sinuam dextra levante tenebat.* Idem.

898. *Qualisque*] *Ὡς ἰδὲ τὴν κρετὴν ἄνθρωπος ἐπὶ φάρυγγι,* &c. Agam. de se apud Hom. *Odyss. λ.* Idem.

901. *Habet.*] Scil. vulnus. Formula à ludo gladiatorio sumpta, ubi si

gladiatorum alter vulnus accepisset, acclamabat adversarius & spectatores, *Hoc habet.* Idem. *Pendet*] Non integre & fortiter amputatum. *Idem.*

904. *Exanimem petit,*] *Fl. exanimem.* Ut videatur legendum, quod & placuit Nic. Heinio: *ille jam examine impetit Laceratque corpus.* Gronov. Hoc vel timidus est, vel irafurens, vel crudelis; hic timidus potius videtur. *Delrius.*

905. *Ille fodientem*] Sic apud Euripidem Electra Orestem adjuvat in Clytæmnestra necanda. *Idem.*

907. *Hic est Thyeste natus,*] *Fl. Est hic.* Fortan & potius *Thyesta.* Gronov. *Thyeste*] Perfidio, adultero, liberorum suorum helluone, incesto. *Farnabius.*

907. *Helens*] Adultera, & crudelis quæ Deiphobum maritum Menelao & hostibus dilaniandum prodidit. *Idem.*

908. *Emerito*] Finito. Sumpta Metaphora ab operatiis, servis, militibus. *Idem.*

909. Suâne

Suâne currat, an Thyesteâ viâ.

909. *Suâne*] Procedatne cursu suo, | ut in Thyestæa cœna. Thyest. act. 4.
an facinus hoc abominatus retrocedat, | & 5. *Farnabius*.

* ELECTRA. STROPHIUS. ORESTES ET
PYLADES. Mutæ Personæ.

Electra fratri suo Oresti subducto fugam suadet, eumque Strophio oportune occurrenti tradit abducendum; ipsa ad aram confugit.

El. Fuge, ô paternæ mortis auxilium unicum, 910
Fuge, & scelestas hostium evita manus.

Everfa domus est funditus. regna occidunt.

Hospes quis iste concitos currus agit?

Germane, vultus veste furabor tuos.

Quos, anime demens, refugis? externos fugis? 915

Domus timenda est. pone jam trepidos metus,

Oresta. amici fida præsidia intuo.

Stroph. Phocide relicta Strophius, Elea inclitus

Palma revertor. causa veniendi fuit,

Gratari amico, cujus impulsum manu 920

Cecidit decenni Marte concussum Ilium.

Quænam ista lacrimis lugubrem vultum rigat,

Pavetque mœsta? regium agnosco genus.

Ele-

* ELECTRA.] Flor. ita personæ rubrica prænotat. *ELECTRA FVGIENS. ORESTES TACTIVS.* Gronovius.

910. *Opaternæ*] Paternæ mortis ulciscenda spes unica. *Farnabius*.

911. *Hosium*] Matris & Agilthi. *Idem*.

913. *Quis iste celeres concitos*] Fl. *Hospes quis iste concitus.* Recte; modo juves legendo *conciot.* Gronovius.

Quis iste] Conspetto è longe Strophio metuit, puerumque occulit. *Farnabius*.

914. *Furabor*] Tegam, clepam, vide *Hercul. Fur. vers. 798. Idem*.

915. *Quos, anime demens, refugis? externos fugis?*] Lipsianus liber: *Quid*

anime demens, refugis externos metus? Flor. *Quid, anime demens, refugis? externos times?* Idque satis placet. Et (mirum) hoc ipsum pro conjectura margini adscripte Grotius. *Gronovius. Quos, anime*] Suum corripit metum, quod peregrinum timeret, cum sui timendi potius essent.

918. *Phocide*] Erat autem Strophius Phocidis rex Anaxibiæ fororis Agamemnonis filius, & Pyladis pater. *Farnabius. Elea*] Curuli certamine victor in ludis Olympiacis. Vide *Hercul. Fur. vers. 839. Idem*.

920. *Amico*] Agamemnoni meo cognato. *Idem*.

923. *Regium*] Filiam regis esse. *Idem*.

Electra, fletus causa quæ lætâ in domo est?

El. Pater peremptus scelere materno jacet.

925

Comes paternæ quæritur natus neci.

Ægisthus arces Venere quæritas tenet.

Stroph. O nulla longi temporis felicitas!

El. Per te parentis memoriam obtestor mei,

Per sceptrâ terris nota, per dubios deos,

930

Recipe hunc Oresten, ac pium furtum occule.

Stroph. Etsi timendum cæsus Agamemnon docet,

Aggrediar, & te, Orestâ, furabor libens.

Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

Cape hoc decorum ludicri certaminis

935

Insigne

924. *Electra*,] Tunc temporis Laodice dicebatur, postea autem Electra vocati cæpit. Alian, var. hist. lib. 4. *Delrius. Luctus causa qua lætâ*] Flor. *fletus causa qua lætâ in domo est?* Gron. *Lætâ*] Reverso Agamemnone. *Farnabius.*

926. *Comes*] Orestes quæritur, ut interficiatur. *Idem.*

927. *Arces*] Thyest. vers. 453. & 640. *Idem.*

929. *Te per parentis*] Quis hoc nuperis editionibus impiegit? Et Mss. enim & editi non modo antiqui, sed etiam à Fabricio & Delrio: *Per te parentis memoriam.* Gronovius.

930. *Terris*] Recentis victoriâ. *Farn. Dubios*] Memor idem tibi posse contingere. *Idem.*

932. *Etsi timendum cæsus Agamemnon*] Florent. *Etsi timendum quid sit, Agamemnon docet.* Gronovius.

933. *Furabor*] Occulam, avcham. *Hercul.* Fur. vers. 798. *Farnabius.*

934. *Poscunt fidem*] Gruterus sic quidem ait proletrios habere codices, sed membranas novem non paullo nervosius: *Fidem secunda poscunt, adversa exigunt.* At quomodo nervose, si dissolvitur versus? dein si adhuc non est intellectum? Acquieverunt enim omnes uni hanc sententiam fingenti:

Amico felici non nisi gratuita fides debetur; afflicto & oppresso plane debita, quam non prece impetrare, sed suo jure exigere possit. Quasi fides non juxta deberetur felici atque infelici amico: quasi non *poscatur* nisi gratuitum, non *exigatur* nisi debitum. At dicit Seneca,] secundis quidem amicorum perinde fidem deberi quam adversis, sed adversis demum eam agnosci & probari: nam fortunam facile sequuntur homines: at amicus certus in te incerta cernitur. Est enim *exigere* nonnunquam examinare, probare, experiri. Sic Ovidius: *Ipsâ, quod hæc faciunt, opus exigit.* Epist. Canaces. *Auctorisque oculis exigere tur opus.* Livius lib. 34. *Nolite ad vestras leges atque instituta exigere ea, quæ Lacedamone sunt.* Sic Suetonio: *exigere pondus.* Tamen, ut Geuterus testatur, omnes scripti, etiam Florent. *Fidem secundam poscunt, adversa exigunt.* Haud scio quid velint: nisi forte: *Fidem secundam præstitam adversa exigunt.* Qui rebus secundis collecti sunt amici, adversis demum probantur. Ovidii verbo *inspiciunt*: *Tempora sic duro est inspicienda fides.* Gronovius.

935. *Decorum*] Coronam oleaginatam mihi in ludis Olympicis datam. *Farnabius.*

Insigne frontis. læva victricem tenens
 Frondem virenti protegat ramo caput.
 Et ista donum palma Pisæi Iovis
 Velamen eadem præstet atque omen tibi.
 Tuque ô, paternis assidens frenis comes, 940
 Condisce, Pylade, patris exemplo fidem.
 Vos, Græcia nunc teste, veloces equi
 Infida cursu fugite præcipiti loca.
 El. Excessit. abiit. currus effreno impetu
 Effugit aciem. tuta jam opperiar meos 945
 Hostes, & ultro vulneri opponam caput.
 Adest cruenta conjugis victrix sui,
 Et signa cædis veste maculata gerit.
 Manus recenti sanguine etiamnum madent.
 Vultusque præ se scelera truculenti ferunt. 950
 Concedam ad aras. patere me vittis tuis,
 Cassandra, jungi paria metuentem tibi.

CLY-

936. *Victricem Frondem*] Palmam
 mihi victori datam. *Farnabius*.

938. *Et ista demum palma*] Lipsius
 è M. notaverat: *Et ista donum*. Nec
 aliter Florentiæ & in Noricis mem-
 branis legimus. Itaque pluris hoc fecit
 amicus ejus quam ipsum amicum. non
 enim modo tacito auctore in con-
 textum retulit, sed & mutata anfa
 sibi tribuit in Commentario: Malo,
 inquit, *Vt ista donum*. At Gruterus
 non male alios securos ait auctorida-
 tem Lipsiani codicis: se tamen retine-
 re vulgatum, quum Pall. novem nihil
 variant, subitque ei sensus non con-
 temnendus. Miseret me fastidiorum.
 Immo stupidum & sine mente *demum*:
 verum suavissimumque *donum*: *Vt*
 minime necessarium. *Gronov. Pisæi*]

Olympici, vide Thyest. v. 122. *Farn.*
 939. *Velamen*] Neagnoscatis, vel
 adversus Solis æstum. *Idem. Omen*] *Idem.*
 Victoriæ, vindictæ paternæ cædis.
Idem.

942. *Græcia*] Celebris ludorum
 conventu approbati victores. *Idem.*
 943. *Loca*] Mycenæ, ubi uxor
 maritum interfecit. *Idem.*

944. *Excessit*.] E conspectu. *Idem.*
 945. *Tuta*] Defuncta de fratre tu-
 ra, postquam Orestis consulerim vi-
 tæ, de mea non sollicita. *Idem.*

948. *Et signa*] Totum carmen de-
 ficit Moguntin. *Delvius.*

951. *Vittis*] Supplicationibus tuis,
 quæ vitrata vates confugisti ad aras
 supplex. *Farnabius.*

952. *Paria*] Mortem. *Idem.*

CLYTEMNESTRA. ELECTRA.
ÆGISTHUS. CASSANDRA.

*Electram ab ara detrabi & in carcerem conjici jubet Clytemnestra.
Cassandra jugulatur.*

Clyt. **H**ostis parentis, impium atque audax caput,
Quo more cœtus publicos, virgo, petis?

El. Adulterorum virgo deserui domum.

Clyt. Quis esse credat virginem? *El.* gnatam tuam. 955

Clyt. Modestius cum matre. *El.* pietatem doces.

Clyt.

953. Parentis] Mei, matris tuæ.
Farnabius.

954. *Cæru*] Respicit ad veterem
Græcorum morem, quorum virgines
raro in publicum prodibant, nec non
ad originationem τὸ παρθένον, παρὰ
τὸ παρθένον τῆ μητρὸς. Idem.

955. Adulterorum] Tui & Ægi-
sthi. Idem.

956. Quis esse credat virginem?]
Quæ talia loquaris. Idem. Ait Ele-
ctra, recte suspicaris neminem creditu-
rum me esse virginem, non quia cœtus
publicos peto; sed quia filia tua sum.
re sciunt omnes pudicitiam tuam Æ-
gistho prostituisse: me suspicabuntur
matris vestigia secutam pudori meo
non temperasse. & merito. sunt enim
parentibus filii plerumque similes au-
ctore Aristotele lib. 3. polit. cap. 8. &
lib. 3. Rhetor. ad Theodectem, & fi-
liæ matrum mores imitantur. *Delr.*
Gnatam tuam.] Imo quæ tua sim fi-
lia, mulieris impudicæ. Farnabius.
Tolle interrogationis notam. sicut re-
cte editum est à nobis. Porro gestu
hoc est adjuvandum. ut efficiat obli-
que, id quod Clytemnestra optime
intelligebat. Si inquit Electra, verum
est quod tu in me accusas, impudice
me ætatem agere; ecce me gnatam
tuam. Quasi diceret: Ponamus ve-
rum esse. maternum hoc habeo. Quod
apud Sophoclem eadem in cognomi-
ne fabula: Εἰ γὰρ νῆφυνε τῶν δὲ τῶν
τῆς μητρὸς ἰδὲας; Σχεδὸν γὰρ τῆς σὺν

ὲ ἡγεμονίας φύσιν. Etiam quod
sequitur ita scribe, pietatem doces. Non
ut ante. Heinsius.

957. Pietatem doces.] Libri fere
omnes conspiraverunt in corruptelam:
habent, *Eia tandem doces*: quod etiam
per sarcasum lepide dictum Grutero
videtur. Zinzerlingus ex quodam scri-
pto: *Pia tandem doces*: nam τὸ *pieta-
tem* sententiam reddere plane frigi-
dam: quod si retineatur, post id voca-
bulum notam admirationis ponend-
dam, & τὸ *doces* absolute accipien-
dum: sic illud fore, ut apud Teren-
tium, *Pietatem gnati*? Nec mutanda
nec frigida est vulgata, sic plane con-
stans in Florentino, & per Ironiam
accipienda. Quid enim pietas? per
quam sanguine conjuncti patriæque be-
nevolus officium aut diligens tributur
cultus, ut definit Cicero. Hanc do-
cet, qui aut tradit præcepta & monita
aut edic exempla ad eam pertinentia.
Sic in Phenissis: *sola tu affectus potes
Mollire duos, sola pietatem in domo
Docere nostra.* Cicero ad Quintum
lib. 2. epist. 9. *Mehercule, mihi docere
videbaris istius generis humanitatem.*
Vbi etiam inepte, *docere*, Barthius
lib. 38. adverst. cap. 7. Seneca epist. 119.
*Decipere est istud, docere paupertatem,
cum divitias promiseris.* Tu, inquit,
quæ talis erga maritum & regem fuisti,
audes filiam præcipere, audes eam docte-
re modestiam erga matrem? Merito
hoc facis: ista egisti, ut sis optima
pietatis

Clyt. Animos viriles corde tumefacto geris:

Sed agere domita fœminam disces malo.

El. Nisi forte fallor, fœminas ferrum decet.

960

Clyt. Et esse demens te parem nobis putas?

El. Vobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?

Ut vidua loquere. vir caret vita tuus.

Clyt. Indomita post hæc virginis verba impiæ

Regina frangam. citius interea mihi

965

Ediffere ubi sit gnatus, ubi frater tuus.

El. Exiit Mycenæ. *Clyt.* Redde nunc gnatum mihi.

El. Et tu parentem redde. *Clyt.* Quo latitat loco?

El. Tuto; quietus, regna non metuens nova:

Iustæ parenti satis, at iratæ parum.

970

Clyt.

pietatis magistra exemplo tuo. Gronov.

959. Agere] Gerere te fœminam. i. e. modestius. Farnab. Malo.] Supplicio & cruciatu. Idem.

960. Fœminam] Latenter illi improbrat bipennem, qua occiderat Agamemnona. Idem.

961. Eresse?] An tu credis decere te eadem quæ nos? Idem. Immo te posse resistere nobis. Gronovius.

962. Nobis? quis iste est alter] Recte ordinat versus Deltrius: ita sensus, ita Mss. postulabant. Tamen bis ad eundem, quod dicitur. Non enim aspernandum erat codicis Lipsiani, Vobis: quod utique germanum confirmat ille omnium primus Etruscus. Patetur Gruterus non ineptum esse, modo juvarent plures libri quam unus, & is quem periculose abducere sæpe à regia via, sæpe demonstraverint alii. At illos sæpe aliud egisse melius foret: multas enim nos animadversiones compendiosas potuissimus, & pridem Seneca non paulo fuisset emendatior. Altera offensio est, quum τὸ citius adjungitur τὸ frangam, quod ad sequens membrum pertinet. Et est elegans ἰδιωματὸς, citius secunda collatione, ut Ocius, pro quam citissime, statim. Sic in ludo de morte Claudii:

Tum Hercules, Audi me, inquit, tu & desine fatuari: venisti huc, ubi mures ferrum rodunt. Citius mihi verum, ne tibi alogias excutiam. Et infra: Antecesserat jam compendiaria via Narcissus libertus ad patronum excipiendum, & veniens nitidus ut erat à balneo, occurrit, & ait: Quid dii ad homines? Celestius, inquit Mercurius, & venire nos nuntia. Idem.

964. Indomita] Obstinatam animi ferociam, quam maternum jus fletere non potest, sceptrum, quatenus regina sum, frangat. Farnabius.

967. Exiit Mycenæ.] Flor. Extra Mycenæ. Gronovius.

968. Parentem] Agamem. quem occidisti. Farnabius.

969. Nova:] Adulteri tuique. Idem.

970. Iustæ parenti satis, at iratæ] Fl. CLYT. Dixi parenti satis auratæ. In persona adposita error est: neque enim possunt illa verba esse, nisi Electra. Etiam suspectum habeo τὸ Dixi, quippe quod elegantius intelligitur. Sed quid sibi vult auratæ. Fortasse: Iustæ parenti satis, obratæ parum. Vide quæ ad alia Senecæ scripta notavimus. Gronov. Iustæ] Sufficiat hoc responsum amanti & piæ, Farnabius.

Clyt. Morieris hodie. *El.* Dummodo hac moriar manu;
 Recedo ab aris. sive te jugulo juvat
 Merfisse ferrum; præbeo jugulum volens:
 Seu more pecudum colla refecari placet;
 Intenta cervix vulnus exspectat tuum. 975
 Scelus peractum est: cæde resperfam viri
 Atque obsoletam sanguine hoc dextram ablue.
Clyt. Consors pericli pariter ac regni mei
 Ægisthe, gradere. gnata genetricem impie
 Probris laceffit. abditum fratrem occulit. 980
Ægist. Furibunda virgo, vocis infandæ sonum,
 Et aure verba indigna materna opprime.
El. Etiam monebit sceleris infandi artifex,
 Per scelera natus, nomen ambiguum suis?
 Idem fororis gnatus, & patris nepos? 985
Clyt. Ægisthe, cessas impium ferro caput

De-

971. *Hac moriar*] Tua, si post conjugem etiam filiam occidere sustines: non pigebit eadem manu petire, qua pater. *Farnabius.*

975. *Præbeo jugulum volens*:] *El.* *præbeo jugulum tibi.* Gronovius.

976. *Scelus peractum est*:] Restat ut impuratam manum sanguine maritali, filiali cruore ablvas. tunc facinus patraisti, nunc tuis miseriors. ablue ergo cruorem illum meo sanguine. *Delrius.*

977. *Hoc dextram*] Mei, filix tuæ. *Farnabius.*

979. *Ægisthe, gaudes.*] Putabam ferri hoc posse, ut interrogando significaret illum gaudere atque exultare frustra quasi domitis inimicis & re peracta, dum superesset matricque insultaret filia. Sed *Etruscus*, ut duo *Gruteri*: *Ægisthe gradere.* Cujus idem sensus esse potest, qui illius, quod conjiciebat *Gruterus*: *Ægisthe, adessum.* Sed hoc Comicum est: illud magis tragediam decet. *Sophocles* *Ajace*: *ἔειπε δ' ἄγοι' τὸν νεῖπ'.* *Oedippo*: *Ἴ, gradere præcept.* *Grotius* ad-

scripserat margini: *patere.* Gronovius: 982. *Aure*] *Indigna, quæ mater audit.* *Farnabius.*

984. *Per scelera natus nomen*] *Omnes Mll.* *Per scelera natus, nomen ambiguum suis.* Quæ religio tenet, ne restituerent? Quanto elegantius ipse Ægisthus *nomen ambiguum suis*, quem scilicet dubitent sui, quo nomine necessitudinis appellent, quam *natus ambiguum nomen* dicitur? *Pomponius Mela*: & notiora jam nomina *Medi, Armenii, Commageni.* *Petronius*: *nes se tragedias veteres curare aut nomina seculis nota.* *Martialis*: *veteres, ingentia nomina, patres.* Ad rem aptum, quod habet *Cicero* pro *Cluentio*: *Atque etiam nomina necessitudinum, non solum natura nomen & jura, mutavit, uxor generi, noverca filii, filie pellex, Hercule Parente: quid geminum nefus, Mixtumque nomen conjugis, nati, patris?* *Gronovius.* *Nomen ambiguum*] *Quem nescirent parentes, quo cognationis nomine vocarent, pater, filiumne an nepotem; mater, filiumne an fratrem.* *Suprà* *vers. 35.* *Farnabius.*

987. *Aut*

Demetere? fratrem reddat, aut animam statim.

Ægist. Abstrusa cæco carcere, & saxo exigit.

Ævum, per omnes torta pœnarum modos.

Referre, quem nunc occulit, forsân volet

990

Inops, egens, inclusa, pœdore obsita,

Vidua ante thalamos, exul, invisâ omnibus,

Æthere negato. serò succumbet malis.

El. Concede mortem. *Ægist.* Si recusares, darem.

Rudis est tyrannus, morte qui pœnam exigit.

995

El. Mortem aliquid ultra est? *Ægist.* Vita, si cupias mori.

Clyt. Abripite, famuli, monstrum, & avectam procul

Ultra Mycenâs, ultimo in regni angulo

Vincite septain nocte tenebrosi specus,

Ut inquietam virginem carcer domet.

1000

At ista pœnas capite persolvat suo,

Captiva conjux, regii pellex tori.

Trahitte, ut sequatur conjugem ereptum mihi.

Cass. Ne trahite. vestros ipsa præcedam gradus:

Perferre prima nûncium Phrygibus meis

1005

Propero; repletum ratibus everfis mare;

Captas Mycenâs; mille ductorem ducum,

Ut paria fata Troicis lueret malis,

Perisse dono sæminæ, stupro, dolo.

Nihil

987. *Aut animam*] Aut animam reddat, id est, amittat. *Farnabius.*

988. *Saxo*] Carcere obscuro & saxo. *Idem.*

990. *Quem*] Fratrem Orestem. *Id.*

991. *Pædore obsita,*] Flor. *Pædore obsita.* Gronovius.

992. *Vidua*] Quam & hinc quod conjugali caruerit lecto & in virginitate consenuerit, *Alian.* 4. lib. hist. refert *Ἡλένης* nominatam, quæ pius Laodice fuisset dicta. *Farnabius.*

993. *Æthere*] Cœli aspectu. *Id.*

995. *Rudis*] *Hercul. Fur.* vers. 512. *Med.* vers. 1056. *Id.*

996. *Vita,*] *Ὁὐ γὰρ θανεῖν ἐχθροῦν ἀλλ' ὅταν θανεῖν ἡγήσαντες*

εἶτα μηδὲ τ' ἐγγ' λαβείν. *Idem.*

1001. *Ista*] *Callandra.* *Idem.*

1002. *Regii*] Agamemnonis, cui pellex erat conjugis loco. *Idem.*

1005. *Perferre*] E veterum opinione, qui animas hominum corpore solutas in Elysiis suos agnosceret, cumque iis sermones ferere credebant. *Idem.*

1006. *Ratibus*] Græcorum in reditu naufragio. *Idem.*

1007. *Captas*] A tyranno adultero occupatas intersecto Agamemnone. *Id.*

Ductorem] Agamemnonem. *Idem.*

1008. *Troicis tulerit malis.*] Merito contra omnes suos Gruterus probat *Lipsonianum lueret:* & ita *Florentinus, Gronovium.*

588 L. ANNÆI SENECÆ AGAMEMN. Act. V.
 Nihil moramur. rapite. quin grates ago. 1010
 Tantum juvat vixisse, post Troiam juvat.
 Clyt. Furibunda morere. Cass. Veniet & vobis furor.

1011. *Iam jam juvat vixisse,*] Flor.
Tantum juvat vixisse post Troiam: ju-
vat. Id est, hucusque & sequenti:
Furiosa morere. non *Furibunda.* Gron.
 Prius quidem tædebat me vitæ patriæ
 superstitis, jam vero juvat me vivendo

vidisse meorum vindictam. Farnabius.
 1012. *Veniet*] Et vates & morti
 vicina Cassandra ominata prædicat illis
 vindictam & mortem ab Oreste, qui
 matre cæsa & ipse furere cæpit.
Idem.

L. AN-

HI
 I
 ER C U
 L A R U
 P H
 Quirina i
 tuicam
 tilla v
 udiann
 no Eub
 H E R
 Luc
 mere, q
 s & Ve
 ai nu
 fine:
 sculee
 to: Inc
 occubri
 elatam
 dicitur
 arabilis
 E T A.
 ha duo c
 gnum,
 ale & c
 fur. ep
 Tachin
 licet no
 tis, qu
 aus fue
 Euripide
 ptolema
 galiger
 tica cap
 A' veix
 re Eub
 china